

Coping Strategies Against Information Disorder

Κατευθυντήριες γραμμές για τα άτομα στην πρώτη γραμμή

Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Συγγραφείς:

*Eliane Smits van Waesberghe & Tim Paulusse — Verwey-Jonker Instituut
(Κύριοι συντάκτες)*

Leen D'Haenens & Joyce Vissenberg — KU Leuven

Tzvetalina Genova – International Management Institute

Wolfgang Eisenreich – Wissenschaftsinitiative Niederösterreich

Sonja Bercko Eisenreich – Integra Institute

Alenka Valjašková — QUALED

Παντελής Μπαλαούρας — Connexions

Δήλωση σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας:

Το έργο αυτό έχει αδειοδοτηθεί με άδεια [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Μπορείτε να:

- Μοιραστείτε — αντιγράψετε και αναδιανέμετε το υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- Προσαρμόστε — αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- Αναφορά Δημιουργού - Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- Μη Εμπορική Χρήση — Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- Παρόμοια Διανομή — Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια όπως και το πρωτότυπο.

Κεφάλαιο 5

Πολιτισμός & Εκπαίδευση

Ομάδα-στόχος

Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται στα λεγόμενα «άτομα στην πρώτη γραμμή». Ο όρος «άτομα πρώτης γραμμής» είναι ένας γενικός όρος για όλους τους ανθρώπους που έρχονται σε άμεση επαφή με άτομα που είναι ευάλωτα σε διαταραχές της πληροφορίας, εστιάζοντας σε ομάδες στην επαγγελματική εκπαίδευση. Παραδείγματα ανθρώπων που εμπίπτουν στον γενικό όρο είναι: εκπαιδευτικοί, καθηγητές, εκπαιδευτές, σύμβουλοι και σύμβουλοι νεολαίας, κοινωνικοί λειτουργοί και εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας. Ωστόσο, αυτή είναι μια μη εξαντλητική λίστα. Το πεδίο εφαρμογής αυτού του έργου περιλαμβάνει επίσης και άλλα άτομα που εργάζονται στον τομέα της εκπαίδευσης, της κοινωνικής πρόνοιας ή της υγειονομικής περίθαλψης.

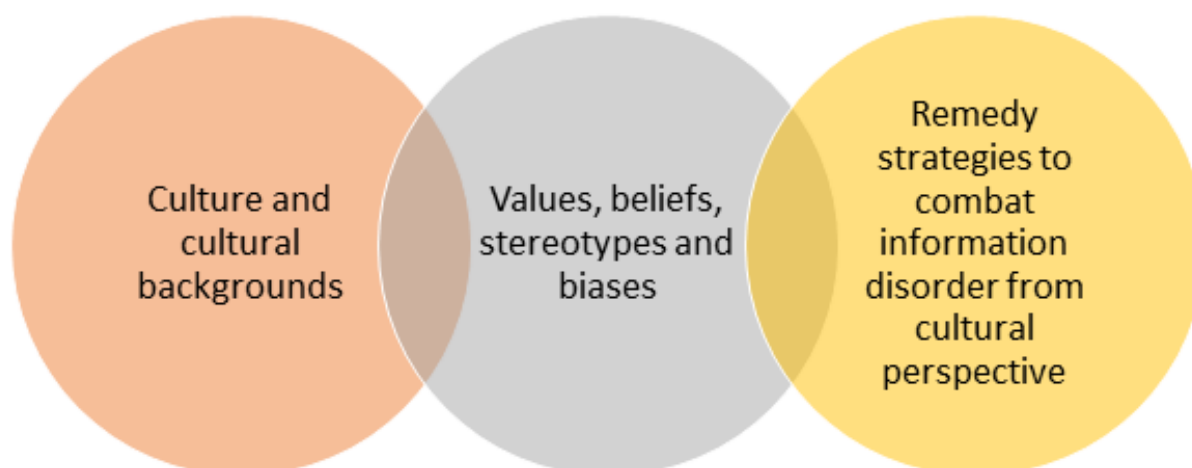
Ομάδα-στόχος	2
5.1 Εισαγωγή.....	1
5.2 Πολιτισμός και πολιτισμικό υπόβαθρο.....	2
5.3 Ο ρόλος των αξιών, των πεποιθήσεων, των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων	5
Πολιτισμική συνείδηση	5
Πολιτισμικοί φραγμοί	6
Στερεότυπα	7
Στυλ πολιτισμικής επικοινωνίας	7
Σύνδεση πολιτισμού, συμπεριφοράς και επικοινωνίας	9
Κοινωνικοοικονομικές πτυχές του πολιτισμού	11
Σχέσεις πολιτισμού, παιδείας και οικονομίας	12
5.4 Στρατηγικές αποκατάστασης.....	14
5.5 Αναφορές.....	17

5.1 Εισαγωγή

Ο πολιτισμός διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση των αντιλήψεων, των απόψεων και των στάσεων των ανθρώπων απέναντι σε διάφορα θέματα. Παρέχει ένα πλαίσιο για την ερμηνεία πληροφοριών και γεγονότων και επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ανταποκρίνονται σε νέες πληροφορίες. Οι πολιτισμικοί κανόνες μπορούν να επηρεάσουν αυτό που θεωρείται αποδεκτή ή μη αποδεκτή συμπεριφορά, καθώς και αυτό που θεωρείται αξιόπιστη ή αναξιόπιστη πληροφορία. Η διαπερατότητα της πληροφορίας, η οποία αναφέρεται στο πόσο εύκολα οι πληροφορίες μπορούν να διαδοθούν και να γίνουν αποδεκτές σε μια κοινωνία, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον πολιτισμό. Οι βασικοί παράγοντες στη διαπερατότητα της πληροφορίας αναφέρονται στην κολεκτιβιστική και ατομικιστική λογική, την εξάρτηση των ομάδων, την εμπιστοσύνη στις αρχές, τα συλλεπικοινωνίας, την απόσταση της δύναμης, τη στάση απέναντι στην αλλαγή, τη γλώσσα και τη σημασιολογία και ούτω καθεξής.

Ως εκ τούτου, η κατανόηση του πολιτιστικού πλαισίου είναι ουσιαστικής σημασίας κατά την ανάλυση της εξάπλωσης και της επίδρασης της εσφαλμένης πληροφόρησης και της παραπληροφόρησης, καθώς και κατά τον σχεδιασμό στρατηγικών για την καταπολέμηση της διαταραχής της πληροφορίας και των σχετικών εκπαιδευτικών εργαλείων. Οι αποτελεσματικές παρεμβάσεις μπορεί να απαιτούν την προσαρμογή προσεγγίσεων που λαμβάνουν υπόψη συγκεκριμένους πολιτισμικούς κανόνες, αξίες και πρότυπα επικοινωνίας.

Δεδομένου ότι τα ταξίδια και η μετανάστευση μεταξύ κοινοτήτων και συνόρων έχουν καταστεί αναπόσπαστα στοιχεία των κοινωνιών μας, είναι σημαντικό να ενθαρρυνθούν οι άνθρωποι να εξερευνήσουν πολιτισμούς και αξίες. Αυτό είναι αποφασιστικό όχι μόνο για την πλήρη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, αλλά και για την καλύτερη αυτοκατανόηση και αντίληψη. Σε όλους τους τομείς της ζωής, είναι ζωτικής σημασίας να διακρίνουμε τα χαρακτηριστικά που μπορούν να κρατήσουν μια κοινότητα ενωμένη και τα χαρακτηριστικά που σηματοδοτούν την ατομική αξία κάθε μέλους της κοινωνίας.

5.2 Πολιτισμός και πολιτισμικό υπόβαθρο

Ο πολιτισμός είναι μια σύνθετη και πολύπλευρη έννοια που έχει οριστεί και ερμηνευθεί από διάφορες οπτικές γωνίες σε όλη την ανθρώπινη ιστορία. Δύο από τους πιο διαδεδομένους ορισμούς αναφέρονται σε αυτό ως:

Το σύμπλεγμα της γνώσης, της πίστης, της τέχνης, της ηθικής, του νόμου, των εθίμων και οποιωνδήποτε άλλων δυνατοτήτων και συνηθειών που απέκτησε ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας, από τον Έντουαρντ Τάιλερ, που χρονολογείται από το 1871.

Ο συλλογικός προγραμματισμός του νου που διακρίνει τα μέλη μιας ομάδας ή κατηγορίας ανθρώπων από τους άλλους, από τον Geert Hofstede από τη δεκαετία του 1980.

Ο πολιτισμός με την αρχαία έννοια της λέξης αναπαρίστατο ως πολιτισμός του πνεύματος, της φιλοσοφίας ή της μάθησης. Κατά τον Μεσαίωνα, η έννοια στράφηκε περισσότερο προς τη θρησκεία, μόνο και μόνο για να επιστρέψει στην αρχαιότητα και πάλι κατά τη διάρκεια του ανθρωπισμού και της Αναγέννησης. Δεν ήταν μέχρι τον 19ο αιώνα που ο όρος πολιτισμός αρχίζει να χρησιμοποιείται με την έννοια της καλλιέργειας και ο πολιτισμός έγινε κατανοητός ως μια σύνθετη οντότητα, που περιλαμβάνει τη γνώση, την πίστη, την τέχνη, την κληρονομιά, το δίκαιο, τα ήθη, τα έθιμα και όλες τις άλλες δεξιότητες και συνήθειες που το άτομο είχε αποκτήσει ως μέλος της κοινωνίας.

Οι πολιτισμοί μπορεί να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου, καθώς οι άνθρωποι εκτίθενται σε νέες γνώσεις (ευκαιρίες ταξιδιού), πεποιθήσεις και κανόνες. Δεν είναι δυνατόν να συμπεριλάβουμε όλους τους διαφορετικούς πολιτισμούς που συνθέτουν τον κόσμο μας. Οι πολιτισμοί έχουν ορατά και αόρατα στοιχεία. Ορατά είναι σύμβολα, πρακτικές, τεχνουργήματα, γλώσσα, παραδόσεις κ.λπ. Αλλά κρυμμένα πολιτισμικά στοιχεία όπως αξίες, υποθέσεις, πεποιθήσεις αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο μέρος των πολιτιστικών ταυτοτήτων. Ο πολιτισμός έχει αντίκτυπο στους κοινωνικούς και οικονομικούς τομείς, καθώς: κοινωνική ένταξη, εκπαίδευση, καινοτομία, ένταξη, ευημερία και υγεία, και συμμετοχή στα κοινά.

Ο πολιτισμός είναι κοινωνικά δομημένος, επειδή ο πολιτισμός στον οποίο μεγαλώσατε, οι αξίες, οι πεποιθήσεις, οι στάσεις, επηρεάζουν τον τρόπο που επικοινωνείτε. Κάθε πολιτισμός έχει τη δική του λεκτική και μη λεκτική γλώσσα. Κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας, αυτά τα στοιχεία αλληλοσυμπληρώνονται, αλλά μπορούν επίσης να βρίσκονται σε σύγκρουση. Διαπολιτισμική επικοινωνία είναι ένας όρος που αναφέρεται σε διαδικασίες αλληλεπίδρασης που λαμβάνουν χώρα σε διάφορους τύπους καταστάσεων στις οποίες οι επικοινωνιακοί εταίροι είναι μέλη γλωσσικά ή πολιτισμικά διαφορετικών εθνοτικών, εθνικών, φυλετικών ή θρησκευτικών κοινωνιών. Αυτή η επικοινωνία καθορίζεται από τις ιδιαιτερότητες της γλώσσας, των πολιτισμών, των νοοτροπιών και των συστημάτων αξιών των επικοινωνιακών εταίρων.

Οι πολιτισμικά διαφορετικοί κανόνες επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο τα μέλη μιας συγκεκριμένης κουλτούρας συμπεριφέρονται σε ορισμένα πλαίσια. Από τη μία πλευρά, οι ομοιότητες μεταξύ των πολιτισμών φέρνουν τους ανθρώπους πιο κοντά και διευκολύνουν την επικοινωνία, αλλά από την άλλη γνωρίζουμε ότι οι διαφορές, όσο μικρές κι αν μας φαίνονται, μας απομακρύνουν, επειδή, λόγω της παρερμηνείας τους, προκαλούν παρεξηγήσεις, διαφωνίες, κακή επικοινωνία και, ενδεχομένως, επακόλουθες συγκρούσεις.

Όταν αναφερόμαστε στη διαπολιτισμική επικοινωνία, όταν άτομα από διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια εισέρχονται σε επικοινωνιακές καταστάσεις. Όταν αυτά τα άτομα αλληλεπιδρούν, τα νοητικά τους σχήματα επηρεάζονται από διαφορετικούς τρόπους σκέψης, πρότυπα συμπεριφοράς, πρότυπα αντίληψης, διαφορετικούς προσανατολισμούς αξίας κ.λπ. Ο Geert Hofstede μιλάει μεταφορικά εδώ για έναν «συλλογικό προγραμματισμό του πνεύματος».

Από την άλλη πλευρά, το πολιτιστικό υπόβαθρο μπορεί να επηρεάσει τη συμπεριφορά των ατόμων. Για παράδειγμα, οι κολεκτιβιστικές κουλτούρες δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες και τους στόχους της ομάδας στο σύνολό της έναντι των αναγκών και των επιθυμιών του κάθε ατόμου. Σε τέτοιες κουλτούρες, οι σχέσεις με άλλους ανθρώπους της ομάδας και οι δεσμοί μεταξύ των ανθρώπων παίζουν κεντρικό ρόλο στην ταυτότητα του κάθε ατόμου. Ο κολεκτιβισμός έρχεται σε αντίθεση με τον ατομικισμό στον οποίο οι προσωπικές ανάγκες προτιμούν.

Στην κολεκτιβιστική κουλτούρα οι άνθρωποι αυτοπροσδιορίζονται ως μέλη μιας κοινότητας, οι αποφάσεις βασίζονται στο τι είναι καλύτερο για την ομάδα, οι συμβιβασμοί, η ανιδιοτέλεια και οι κοινοί στόχοι ευνοούνται. Μεταξύ αυτών των χωρών κολεκτιβισμού μπορούμε να βρούμε την Κίνα, την Ιαπωνία ή τη Νότια Κορέα μαζί με τις χώρες της Νότιας Αμερικής. Είναι επιρρεπείς να θυσιάσουν τη δική τους ευτυχία για το γενικότερο καλό της κοινότητας. Η κολεκτιβιστική κουλτούρα επηρεάζει επίσης τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι περιγράφουν τον εαυτό τους: Είμαι καλός γονιός, αδελφός, φίλος. Εκφράζονται μέσα στα όρια των κοινωνικών σχέσεων. Μια μελέτη διαπίστωσε ότι σε μια κολεκτιβιστική κουλτούρα, οι άνθρωποι που δημοσιεύουν κριτικές στο διαδίκτυο είναι λιγότερο πιθανό να πάνε ενάντια στη μέση αξιολόγηση ή να εκφράσουν συναισθήματα στα σχόλιά τους.

Ο κολεκτιβισμός έχει πολλές παγίδες, όπως το κοινωνικό άγχος, η απόκρυψη συναισθημάτων ή η αποφυγή συγκρούσεων. Από την άλλη πλευρά, ο κολεκτιβιστικός πολιτισμός έχει υψηλότερο επίπεδο ενσυναίσθησης από τον ατομικιστικό πολιτισμό.

Ο ατομικισμός επικεντρώνεται στις ανησυχίες και τα δικαιώματα του ατόμου, την ευημερία και τους στόχους του. Ο ατομικισμός είναι ένας τύπος κοινωνικής συμπεριφοράς στην ψυχολογική επιστήμη που δίνει έμφαση στο άτομο πάνω από την ομάδα και αποδίδει όπως η μοναδικότητα, η αυτονομία ή η ατομικότητα, οι προσωπικοί στόχοι, η αυτοδυναμία, η αυτάρκεια. Άνθρωποι από ατομικιστικούς πολιτισμούς περιγράφουν τους εαυτούς τους ως έξυπνους, δημιουργικούς ή ευγενικούς. Περιγράφουν τους εαυτούς τους από την άποψη των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, ή από την άποψη του «εγώ».

Είναι δυνατόν να μετρηθεί ο κολεκτιβισμός και ο ατομικισμός μέσω της Κλίμακας Πολιτιστικού Προσανατολισμού. Πρόκειται για μια κλίμακα 16 σημείων που μετρά τον βαθμό στον οποίο οι άνθρωποι θεωρούν τους εαυτούς τους ως μέρος μιας ομάδας ή ενός ξεχωριστού όντος. Μετρά επίσης τις απόψεις τους για το αν πιστεύουν ότι κάθε μέλος της ομάδας είναι ίσο ή αν υπάρχει ανισότητα.

Η έρευνα έχει δείξει ότι οι ατομικιστικές και κολεκτιβιστικές κουλτούρες μπορούν να διακριθούν από τέσσερα χαρακτηριστικά: α) ανεξάρτητη ή αλληλεξαρτώμενη αυτοερμηνεία· β) ο βαθμός σπουδαιότητας που δίνεται στους προσωπικούς ή ομαδικούς στόχους· γ) προτεραιότητα των ατομικών συμπεριφορών ή των κοινωνικών κανόνων στην καθοδήγηση συμπεριφορών· [και] (δ) προσανατολισμός στις σχέσεις ανταλλαγής ή στις κοινοτικές σχέσεις.

Η εξάρτηση από την ομάδα στις κολεκτιβιστικές και ατομικιστικές κοινωνίες είναι πολύ σημαντική για την κατανόηση των διαύλων για την αποστολή, τη μετάδοση, την παραλαβή και την αντίληψη των πληροφοριών. Ο ατομικισμός αφορά κοινωνίες στις οποίες οι δεσμοί μεταξύ των ατόμων είναι χαλαροί: ο καθένας πρέπει να φροντίζει τον εαυτό του και την άμεση οικογένειά του. Ως εκ τούτου, οι απόψεις διαμορφώνονται με βάση την ατομική κρίση των ατόμων και η πίεση της ομάδας είναι αδύναμη. Αντίθετα, ο κολεκτιβισμός αφορά κοινωνίες στις οποίες οι άνθρωποι από τη γέννησή τους εντάσσονται σε ισχυρές, συνεκτικές ομάδες, οι οποίες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους συνεχίζουν να τους προστατεύουν με αντάλλαγμα την αδιαμφισβήτητη πίστη. Στις κολεκτιβιστικές κοινωνίες, οι ομάδες έχουν συντριπτική επιρροή στη διαμόρφωση των απόψεων των ατόμων.

Πολιτισμοί που θεωρούνται ατομικιστές περιλαμβάνουν τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αυστραλία και τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Οι περισσότερες ασιατικές χώρες, όπως η Κίνα, η Ιαπωνία και η Κορέα, θεωρούνται κολεκτιβιστές.

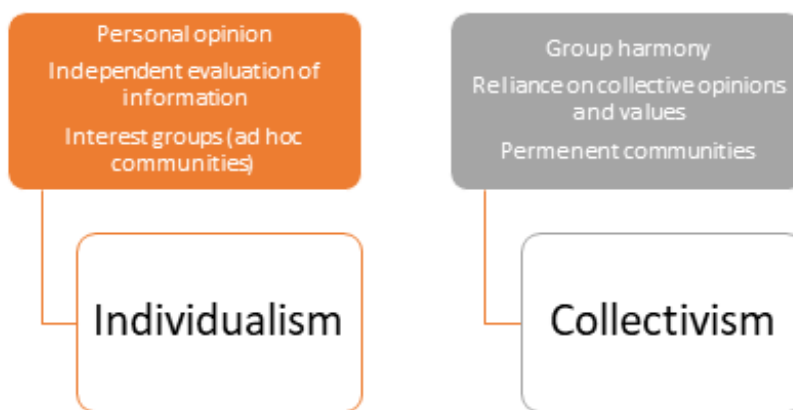
Οι πολιτιστικοί παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιδρούν σε λανθασμένες πληροφορίες και παραπληροφόρηση, καθώς και τον βαθμό στον οποίο τα άτομα τείνουν να συμμορφώνονται με τους συλλογικούς κανόνες, τις αρχές εμπιστοσύνης, να βασίζονται σε καθιερωμένους διαύλους πληροφόρησης, να υποκύπτουν στην πίεση της κοινότητας και των ομοτίμων και ούτω καθεξής. Ορισμένες πολιτισμικές πεποιθήσεις ή προκαταλήψεις μπορεί να κάνουν τα άτομα πιο ευαίσθητα σε ορισμένα είδη ψευδών πληροφοριών. Για παράδειγμα, μια βαθιά ριζωμένη δυσπιστία προς τις αρχές μπορεί να κάνει τους ανθρώπους πιο δεκτικούς στις θεωρίες συνωμοσίας, ενώ μια κουλτούρα που εκτιμά τα επιστημονικά στοιχεία μπορεί να είναι πιο ανθεκτική στους ψευδοεπιστημονικούς ισχυρισμούς. Οι στρατηγικές και οι προσεγγίσεις για την καταπολέμηση της διαταραχής της πληροφορίας πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους πολιτιστικούς παράγοντες για να είναι αποτελεσματικοί.

Οι κουλτούρες που δίνουν έμφαση στον ατομικισμό μπορεί να ενθαρρύνουν την ανεξάρτητη σκέψη και την προθυμία να αμφισβητήσουν και να αμφισβητήσουν τις πληροφορίες. Οι άνθρωποι σε αυτές τις κουλτούρες είναι πιο πιθανό να αξιολογήσουν τις πληροφορίες

ανεξάρτητα, βασιζόμενοι στη δική τους ανάλυση αντί να αναβάλουν σε συλλογικές γνώμες ή προσωπικότητες εξουσίας. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην ταχεία διάδοση πληροφοριών εντός των κύκλων ομοτίμων και των ομάδων συμφερόντων.

Από την άλλη πλευρά, οι πολιτισμοί που είναι πιο κολλεκτιβιστές μπορεί να δώσουν προτεραιότητα στην ομαδική αρμονία και συμμόρφωση, οδηγώντας σε υψηλότερη αποδοχή των πληροφοριών που μοιράζονται η κοινότητα ή η κοινωνική ομάδα. Οι πληροφορίες που ευθυγραμμίζονται με τις συλλογικές αξίες και πεποιθήσεις της ομάδας είναι πιο πιθανό να γίνουν εύκολα αποδεκτές και να διαδοθούν μεταξύ των μελών. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην ταχεία διάδοση των πληροφοριών εντός της κοινότητας.

Διαπερατότητα πληροφοριών

5.3 Ο ρόλος των αξιών, των πεποιθήσεων, των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων

Πολιτισμική συνείδηση

Η πολιτισμική συνείδηση αναφέρεται στην κατανόηση, την ευαισθησία και τη γνώση των διαφορετικών πολιτισμών, των εθίμων, των πεποιθήσεων, των παραδόσεων και των ενστερνιζόμενων πολιτισμικών αξιών. Περιλαμβάνει το να είναι ανοιχτόμυαλο και να σέβεται ανθρώπους από διαφορετικά υπόβαθρα και να αναγνωρίζει τον αντίκτυπο του πολιτισμού στα άτομα και τις κοινότητες.

Η πολιτισμική παρανόηση συμβαίνει όταν άνθρωποι από διαφορετικούς πολιτισμούς αντιλαμβάνονται τις καταστάσεις διαφορετικά. Η παρεξήγηση είναι ένα συχνό μέρος μιας διαπροσωπικής σύγκρουσης. Η αντίληψη και η ερμηνεία του τι συμβαίνει γύρω μας εξαρτάται από τις πεποιθήσεις και τις αξίες μας, οι οποίες καθορίζονται από τη γλώσσα, τον πολιτισμό και το πολιτιστικό μας υπόβαθρο.

Όταν είμαστε με ανθρώπους που μοιράζονται την ίδια γλώσσα, τον ίδιο πολιτισμό και το ίδιο υπόβαθρο, υπάρχει μια καλή πιθανότητα ότι μπορούμε εύκολα να συμφωνήσουμε και να τα πάμε καλά. Ωστόσο, όταν κάποιος προέρχεται από μια διαφορετική κουλτούρα, μπορεί να δυσκολευτούμε να τον κατανοήσουμε ή να τον κατανοήσουμε.

Οι πολιτιστικές και εκπαιδευτικές πολιτικές μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας των σύγχρονων πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Η UNESCO και ο ΟΟΣΑ έχουν ζητήσει μια κατάλληλη θέση και αναγνώριση της τέχνης και του πολιτισμού στην εκπαίδευση.

Η πολιτιστική ευαισθητοποίηση μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη παρανοήσεων στην επικοινωνία και διαδραματίζει καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση και τον μετριασμό της διαταραχής της πληροφορίας. Δίνει τη δυνατότητα στα άτομα να κατανοήσουν το πλαίσιο, να είναι ευαίσθητα σε διαφορετικές προοπτικές και να αξιολογούν κριτικά τις πληροφορίες. Η προώθηση της πολιτιστικής ευαισθητοποίησης μπορεί να συμβάλει σε μια πιο ενημερωμένη, ανθεκτική και συνεκτική κοινωνία ικανή να αντιμετωπίσει τις αρνητικές επιπτώσεις της διαταραχής της πληροφορίας.

Πολιτισμικοί φραγμοί

Οι πολιτισμικοί φραγμοί εμποδίζουν την αποτελεσματική επικοινωνία λόγω των διαφορών στις πολιτιστικές ιδέες, τις πεποιθήσεις, τα έθιμα κ.λπ. των ανθρώπων που ανήκουν σε διαφορετικούς πολιτισμούς. Ένα πολιτιστικό εμπόδιο μπορεί να είναι:

- γλώσσα
- κοινωνικές αξίες
- πολιτική
- παραδόσεις
- ιδέες
- πεποιθήσεις
- εθνοτικό υπόβαθρο
- θρησκεία

Η καταπολέμηση της διαταραχής της πληροφόρησης απαιτεί την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των πολιτιστικών φραγμών. Όταν η εσφαλμένη πληροφόρηση και η παραπληροφόρηση είναι συνυφασμένες με πολιτισμικές αφηγήσεις και πεποιθήσεις, οι αρνητικές επιπτώσεις είναι πιο δύσκολο να διορθωθούν. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να προωθηθεί η κριτική σκέψη και ο γραμματισμός στα μέσα επικοινωνίας στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και να προωθηθεί η κουλτούρα του διαλόγου και του σεβασμού.

Στερεότυπα

Τα στερεότυπα είναι μια απλοϊκή αναπαράσταση της πραγματικότητας. Μειώνουν τους ανθρώπους και τους πολιτισμούς σε μερικά γνωστά χαρακτηριστικά και αγνοούν την πλούσια ποικιλομορφία τους. Συνήθως, ένα στερεότυπο μοιράζεται μια μεγάλη ομάδα ανθρώπων, είναι μια αναληθής γενικευμένη πεποίθηση ότι οι άνθρωποι έχουν για το τι είναι κάποιος ή κάτι σαν. Η χρήση στερεοτύπων είναι ένας τρόπος με τον οποίο απλοποιούμε τον κόσμο μας, αλλά μπορεί να οδηγήσει σε προκαταλήψεις.

Τα προβλήματα συχνά ξεκινούν με την τάση των ανθρώπων να γενικεύουν. Η αντίληψή μας για τον κόσμο αναπτύσσεται συχνά μέσα από μια διαδικασία κατηγοριοποίησης και γενίκευσης — ομαδοποιούμε αυτό που βλέπουμε για να κατανοήσουμε και να θυμόμαστε ευκολότερα τις πληροφορίες. Επιπλέον, όταν συναντούμε ένα νέο στοιχείο ή ύπαρξη, τείνουμε να αναθέσουμε σε μια ομάδα υποθέτοντας ότι τα μέλη των ομάδων είναι ίδια και έχουν κοινά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, οι άνθρωποι αντλούν την ατομική τους ταυτότητα θεωρώντας τους ότι ανήκουν σε ομάδες — εθνοτικές, θρησκευτικές, ηλικιακές, κοινωνικοοικονομικές, κλπ.

Η γενίκευση μπορεί να γίνει αρνητική αν έχουμε την τάση να υποθέτουμε ότι κάθε μέλος της ομάδας επωφελείται από τις κοινές ιδιότητες της ομάδας, ενώ στην πραγματικότητα μπορεί να του λείπουν. Έτσι δημιουργούνται τα στερεότυπα (τότε οι προκαταλήψεις). Στην πραγματικότητα, τα στερεότυπα μπορεί να είναι θετικά — δηλαδή «οι άνθρωποι από την X-nationality είναι καλοί στη σκληρή δουλειά και πειθαρχία» — καθώς και αρνητικά — δηλαδή «οι άνθρωποι από την Y-nationality είναι τεμπέληδες». Και στις δύο περιπτώσεις, η γενίκευση δημιουργεί διαταραχή της πληροφορίας και παρανοήσεις που μπορεί να είναι πολύ επιβλαβείς, καθώς μπορεί λανθασμένα να βάλει πολιτισμούς σε διαφορετικά επίπεδα. Τα στερεότυπα μπορούν να εμβαθύνουν την κοινωνική πόλωση. Η καταπολέμηση των στερεοτύπων βασίζεται στην κριτική σκέψη, τη γνώση, τον έλεγχο γεγονότων, την ενσυναίσθηση, τον προβληματισμό και τον αυτο-στοχασμό. Οι εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους μαθητές και τους μαθητές να εκπαιδευτούν ώστε να αντιμετωπίσουν τα στερεότυπα και να συνειδητοποιήσουν περισσότερο τις προκαταλήψεις τους, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει σε καλύτερη αντίσταση στην αποδοχή κάθε είδους σχετικά με την πολιτιστική ομάδα ως αλήθεια και να τους βοηθήσει να αμφισβητήσουν την πηγή και να αποκαλύψουν ή να μετριάσουν τη διαταραχή της πληροφορίας.

Στυλ πολιτισμικής επικοινωνίας

Η επικοινωνία είναι ένα πολύ σημαντικό μέρος της ζωής μας και μπορεί να προκαλέσει και να αποτρέψει τη διαταραχή της πληροφορίας. Μερικές φορές αποτυγχάνουμε να επικοινωνήσουμε με άλλους ανθρώπους επειδή ο πολιτισμός και οι αξίες τους είναι διαφορετικές. Η εκπαίδευση αποτελεσματικών δεξιοτήτων επικοινωνίας είναι αυτό που

μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα τους ανθρώπους και τη φύση τους. Η διαπολιτισμική επικοινωνία μπορεί πράγματι να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην καταπολέμηση της διάδοσης και του αντικτύπου της εσφαλμένης πληροφόρησης και της παραπληροφόρησης.

Πρέπει να είστε σε θέση να βρείτε την καλύτερη στρατηγική για να επικοινωνήσετε με άλλους ανθρώπους, ώστε να μπορείτε να είστε αποτελεσματικοί στη σχέση σας. Ο καθένας πρέπει να καταλάβει και να αγκαλιάσει ότι υπάρχουν διαφορετικοί πολιτισμοί, και όλοι αναπτύσσουν το δικό τους τρόπο επικοινωνίας που είναι διαφορετικός από τον δικό σας.

Πολιτισμικά στυλ επικοινωνίας με διαφορετικούς πολιτισμούς, συμπεριλαμβανομένων των αγγλοσαξονικών-δυτικών, μαύρων-αφρικανών, κινεζικών, Φιλιππινέζων, αυτοχθόνων, LGBTQ+, Νότιας Ασίας ή οποιουδήποτε άλλου, θα μπορούσε να είναι πρόκληση.

Η λεκτική και μη λεκτική πολιτιστική επικοινωνία διαφέρει ανάλογα με τον πολιτισμό προέλευσης των ατόμων, με τεράστια πολιτιστική ποικιλομορφία μεταξύ γλωσσών, γεωγραφικών περιοχών, θρησκευτικών παραδόσεων και κοινωνικών δομών. Άτομα από δυτικούς πολιτισμούς τείνουν να έχουν ένα σαφές και άμεσο ύφος επικοινωνίας. Οι αφρικανικοί πολιτισμοί τείνουν να έχουν κάποια ιεραρχική απόσταση, πράγμα που σημαίνει ότι ορισμένα μέλη έχουν υψηλότερη θέση από άλλα. Τα άτομα με χαμηλότερη θέση δεν κατευθύνουν την επαφή με τα μάτια σε άτομα υψηλότερης κατάστασης. Οι μουσουλμανικοί πολιτισμοί, οι άνδρες και οι γυναίκες μπορεί να μην θέλουν να σφίξουν το χέρι με το αντίθετο φύλο. Στον κινεζικό πολιτισμό, υπάρχει μεγάλη έμφαση στην οικογενειακή ιεραρχία. Για παράδειγμα, σύμφωνα με το κινεζικό επιχειρηματικό πρωτόκολλο, οι άνθρωποι αναμένεται να εισέλθουν στην αίθουσα συνεδριάσεων με ιεραρχική σειρά. Για τις πολιτιστικές κοινότητες ΛΟΑΤΚΙ+ μπορούν να κάνουν σωστή χρήση των όρων ταυτότητας φύλου, συμπεριλαμβανομένων των αντωνυμιών, της ευγένειας και της αποδοχής. Έτσι, προσέξτε τους πολιτιστικούς ρόλους των φύλων.

Να θυμάστε ότι οι πολιτιστικοί κανόνες μπορεί να μην ισχύουν για τη συμπεριφορά των ατόμων. Τα άτομα επηρεάζονται επίσης από την εθνοτική καταγωγή, την οικογένεια, την εκπαίδευση, την προσωπικότητα και την εμπειρία ζωής, μερικές φορές περισσότερο από τους πολιτιστικούς κανόνες, οπότε οι πολιτισμικές ομάδες δεν είναι ομοιογενείς.

Για να είναι κανείς αποτελεσματικός σε ένα πολιτισμικά ποικιλόμορφο περιβάλλον, πρέπει να αποφύγει τις εθνοκεντρικές απόψεις περί ετερότητας και να αναπτύξει μια κατανόηση των κανόνων και των προτύπων που είναι αποδεκτά σε αυτό το συγκεκριμένο πλαίσιο. Η μεγαλύτερη συνειδητοποίηση των στερεοτύπων, των προκαταλήψεων και των ιδιαίτερων διαφορών στις προσδοκίες και τις αντιλήψεις για το στυλ ηγεσίας και διαχείρισης φαίνεται ζωτικής σημασίας για την πρόβλεψη της συμπεριφοράς των υφισταμένων και την υιοθέτηση μιας πιο ευέλικτης προσέγγισης για τη μετάβαση σε ένα πιο κατάλληλο στυλ για την εκτίμηση των πολιτισμικών διαφορών. Η γνωριμία με κάθε συμφοιτητή ή/και συνάδελφο θα βοηθήσει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και στον εντοπισμό των πιο ευεργετικών δεξιοτήτων και ιδιοτήτων που απαιτούνται για μια παραγωγική διαδικασία μάθησης και

εργασίας. Επίσης, η προώθηση της ανοικτής επικοινωνίας και η ενθάρρυνση της ομαδοποίησης μπορεί να αυξήσει το ομαδικό πνεύμα, τη σχέση και τις διαπροσωπικές σχέσεις με σεβασμό και να αποτρέψει την εξάπλωση των διαταραχών της πληροφορίας μέσα σε συλλογικό επίπεδο. Οι εκπαιδευτικοί έχουν ρόλο στην παροχή βοήθειας στους μαθητές στην αναγνώριση των πολιτιστικών και άλλων πλαισίων που αποτελούν τη βάση της δημιουργίας πληροφοριών και στην συνειδητοποίηση του τρόπου με τον οποίο το πλαίσιο επηρεάζει την ανάλυση των πληροφοριών.

Σύνδεση πολιτισμού, συμπεριφοράς και επικοινωνίας

Όσον αφορά τον πολιτισμό, ο βαθμός αλληλεξάρτησης μεταξύ του ατόμου και της ομάδας καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο οι αντιλήψεις των ανθρώπων διαμορφώνονται και μετατρέπονται σε δράση. Όπως αναφέρθηκε, αυτό ισχύει και για τη διαπερατότητα των πληροφοριών. Στις ομάδες (τάξεις, κοινότητες, σχολεία, εταιρείες κ.λπ.) όπου οι κολλεκτιβιστικές απόψεις της πίστης και η σημασία των επιτευγμάτων της ομάδας υπερισχύουν των ατομικών στόχων, οι ηγέτες των ομάδων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι τα καθήκοντα μελέτης/εργασίας και ο ανταγωνισμός θα είναι λιγότερο σημαντικά από τη διατήρηση καλών σχέσεων, ενώ η εμπιστοσύνη θα εκτιμάται ιδιαίτερα. Από την άλλη πλευρά, η εστίαση στους ατομικούς στόχους και τα δικαιώματα στις ατομικιστικές κοινωνίες, συνδέεται με πιο έντονο ανταγωνισμό μεταξύ των μελών της ομάδας για την ολοκλήρωση των καθηκόντων τους και πολύ λιγότερο έμφαση στη σημασία των σχέσεων.

Η επικοινωνία έχει τις δικές της πολιτισμικές ιδιαιτερότητες που διαφέρουν σε όλο τον κόσμο. Η αντίληψη του Edward Hall για το υψηλό και χαμηλό πλαίσιο επικοινωνίας υποδηλώνει ότι το περιβάλλον στο οποίο λαμβάνει χώρα η διαδικασία έχει αντίκτυπο στο μεταδιδόμενο μήνυμα. Σε πολιτισμούς υψηλού πλαισίου, που χαρακτηρίζονται από υψηλότερο βαθμό ομαδικής αλληλεξάρτησης και αφοσίωσης στη θέση της εξουσίας, τόσο πιο σημαντικές πληροφορίες κωδικοποιούνται στο σώμα και στη μη λεκτική γλώσσα, και το λεκτικό μέρος τείνει να είναι πιο σιωπηρό, έμμεσο και να έχει λιγότερο νόημα. Η κατανόηση του μεταφερόμενου νοήματος εξαρτάται από την ήδη υπάρχουσα γνώση των σχέσεων και των προτύπων συμπεριφοράς. Σε πολιτισμούς χαμηλού πλαισίου, το νόημα ανταλλάσσεται με πιο άμεσο και ρητό τρόπο, με περιορισμένη χρήση μη λεκτικών. Οι σχέσεις και οι στάσεις απέναντι στην εξουσία δεν επηρεάζουν το κωδικοποιημένο νόημα σε τέτοιο βαθμό ώστε σε ανώτερους πολιτισμούς και η κατανόηση εξαρτάται κυρίως από τη λεκτική εισροή. Η ασάφεια αποφεύγεται και η ομιλία τείνει να είναι συνοπτική και σαφής.

Η σύγκριση μπορεί να βασίζεται σε πέντε ξεχωριστές ομάδες χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τη διαπροσωπική σχέση, τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται το χρόνο και το χώρο και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μαθαίνουν.

Πέντε κύριες κατηγορίες διαφορών μεταξύ της επικοινωνίας υψηλού και χαμηλού πλαισίου

	Υψηλό πλαίσιο	Χαμηλό πλαίσιο
Σύνδεσμος	Οι σχέσεις εξαρτώνται από μια μακροχρόνια διαδικασία οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Ισχυρή διαφοροποίηση μεταξύ εντός και εκτός ομάδας. Κεντρική αρχή. Η διατήρηση καλών σχέσεων είναι πιο σημαντική από την επίτευξη των εργασιακών στόχων.	Οι σχέσεις αρχίζουν και τελειώνουν γρήγορα. Ευκολότερη είσοδος σε μια υπάρχουσα ομάδα. Οι στόχοι και τα αποτελέσματα της εργασίας είναι πιο σημαντικά. Αποκεντρωμένη δομή. Η λήψη αποφάσεων δεν είναι συγκεντρωμένη στην κορυφή.
Αλληλεπίδραση	Έντατική χρήση μη λεκτικών — τόνος φωνής, χειρονομίες, έκφραση του προσώπου. Το νόημα μεταφέρεται μέσα από το πλαίσιο (έμμεση). Οι πραγματικές λέξεις έχουν λιγότερο νόημα. Οι διαφωνίες είναι εξατομικευμένες και πρέπει να αποφεύγονται.	Περιορισμένη χρήση μη λεκτικών. Το νόημα είναι με τις ακριβείς λέξεις (ρητό). Το πλαίσιο δεν είναι τόσο σημαντικό. Η εστίαση είναι σε λογικές λύσεις και η διαφωνία αποπροσωποποιείται.
Εδαφικότητα	Ο χώρος μοιράζεται. Οι άνθρωποι μπορούν να σταθούν ή να καθίσουν πιο κοντά ο ένας στον άλλο.	Ο χώρος είναι ιδιωτικός και οι άνθρωποι πρέπει να ξεχωρίζουν.
Χρονικός χαρακτήρας	Ο χρόνος προγραμματισμού είναι δύσκολος, καθώς παρεμβαίνει στις ανάγκες των ανθρώπων. Πολλές εργασίες μπορούν να γίνουν ταυτόχρονα. Η αλλαγή είναι αργή και ο χρόνος είναι μια διαδικασία.	Οι εργασίες είναι ακριβώς προγραμματισμένες. Προτίμηση για μία εργασία τη φορά. Η αλλαγή είναι γρήγορη και τα αποτελέσματα πρέπει να είναι ορατά αμέσως. Ο χρόνος είναι χρήμα.
Μάθηση	Αφαιρετική σκέψη — από γενική σε συγκεκριμένη. Η μάθηση γίνεται μέσω της παρατήρησης που ακολουθείται από την πρακτική. Προτιμάται η ομαδική εργασία.	Επαγωγική σκέψη — από συγκεκριμένη έως γενική. Η εστίαση είναι στη λεπτομέρεια. Προτιμάται η ανεξάρτητη μάθηση.

Πηγή: Pfeiffer & Pfeiffer (1993), όπως αναφέρεται στο 1.4.6 — Πλαίσιο των πολιτισμών: Υψηλή και χαμηλή (n.d.).

Στις κοινωνίες υψηλότερης ισχύος, η επικοινωνία τείνει να βασίζεται σε μια προσέγγιση από την κορυφή προς τη βάση, αγνοώντας συχνά τις απόψεις των υφισταμένων. Η διαδικασία τείνει να κατευθύνεται και να συγκεντρώνεται. Η εξέλιξη των ατόμων στην ομάδα εξαρτάται από τους ηλικιωμένους.

Στους ατομικιστικούς πολιτισμούς χαμηλότερης ισχύος, η επικοινωνία είναι μια πιο συμμετοχική και διαδραστική διαδικασία. Η ατομική αυτονομία στη λήψη αποφάσεων

συνδυάζεται με μια χαλαρή άποψη ενός συγκεκριμένου κανονιστικού προτύπου συμπεριφοράς. Η άμεση διαφωνία με τους ηλικιωμένους και η συνεργασία στην ανάπτυξη και υλοποίηση εργασιών θα είναι μέρος των λειτουργιών διεύθυνσης και ελέγχου.

Είναι σημαντικό για τους εκπαιδευτικούς να συμπεριλάβουν στα μαθήματά τους υλικό και παραδείγματα που σχετίζονται με τη γλώσσα και τον πολιτισμό της περιοχής ή της περιοχής.

Κοινωνικοοικονομικές πτυχές του πολιτισμού

Οι πολιτισμοί είναι κοινωνικά κατασκευασμένοι και αναγνωρίζεται η αποφασιστική επιρροή των πολιτισμών στην κοινωνική και οικονομική απόδοση των ανθρώπων κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Η δυναμική της ομάδας ως ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι ενεργούν και συμπεριφέρονται σε ένα ομαδικό και πολιτισμικό πλαίσιο, καθώς οι αξίες και οι στάσεις που μοιράζονται μεταξύ μιας ομάδας ανθρώπων είναι πολύ σημαντικές. Οι οικογένειες, τα σχολεία, οι φίλοι και οι γειτονιές σχηματίζουν το περιβάλλον όπου διαμορφώνονται οι αντιλήψεις του κόσμου. Η επιρροή των ενηλίκων και των συνομηλίκων με τους οποίους τα παιδιά και οι έφηβοι περνούν το χρόνο τους (δηλαδή, τα πρότυπα ρόλων) διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο βλέπουν τον εαυτό τους και επιλέγουν τις δραστηριότητές τους πρώτα στο σχολείο (συμπεριλαμβανομένης της σχολικής φοίτησης και των επιδόσεων) και στη συνέχεια στη ζωή και την εργασία. Τέλος, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, οι αντιλήψεις της επιτυχίας είναι πολύ σημαντικές. Για παράδειγμα, στους ατομικιστικούς πολιτισμούς η επιτυχία συνδέεται με προσωπικά επιτεύγματα ενώ στις κολεκτιβιστικές κοινωνίες — με την ευημερία της οικογένειας και της κοινότητας.

Οι πολιτισμοί των τοπικών κοινοτήτων και οι τόποι όπου ζουν οι άνθρωποι επηρεάζουν έντονα την εξέλιξή τους από την άποψη της σταδιοδρομίας, της απασχόλησης, της συμμετοχής στα κοινά και της προσωπικής ευημερίας. Η κοινωνική κινητικότητα αναφέρεται στην αλλαγή της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης ενός ατόμου, είτε σε σχέση με τους γονείς του (κινητικότητα μεταξύ των γενεών) είτε καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του (κινητικότητα μεταξύ των γενεών). Τα ποσοστά κοινωνικής κινητικότητας ποικίλλουν μεταξύ των τόπων και εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα στοιχεία του πολιτισμού ενός τόπου. Οι γνώσεις, οι δεξιότητες, οι ικανότητες (συμπεριλαμβανομένης της κριτικής σκέψης) επιτρέπουν στους ανθρώπους να γίνουν εποικοδομητικά και συνεργατικά μέλη της κοινωνίας (και απρόσβλητα από διαταραχές της πληροφορίας). Η ανοδική κοινωνική κινητικότητα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πρόσβαση στην εκπαίδευση, όπου οι οικονομικές και πολιτιστικές πτυχές είναι εξίσου σημαντικές (οι κοινότητες που δίνουν προτεραιότητα στην εκπαίδευση αφιερώνουν πόρους για τη συμμετοχή των παιδιών και των εφήβων στην εκπαίδευση ακόμη και σε περιόδους οικονομικής ύφεσης).

Έχει διαπιστωθεί ότι η χαμηλότερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση ευνοεί τη
αλληλεξάρτηση, τη μειωμένη προσπάθεια για προσωπική επιλογή, την ολιστική σκέψη και την απόδοση γεγονότων και συμπεριφορών σε εξωτερικές αιτίες. Αντίθετα, η υψηλότερη

κοινωνικοοικονομική κατάσταση υποστηρίζει την ανεξαρτησία, μια ισχυρή επιθυμία για έλεγχο, την αυτοέκφραση μέσω της επιλογής, της αναλυτικής σκέψης και της εσωτερικής απόδοσης. Ωστόσο, επειδή η περιορισμένη πρόσβαση σε πόρους και εκπαίδευση καθιστά απαραίτητη την εξάρτηση από άλλους ανθρώπους, η χαμηλότερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση τείνει να συνδέεται με την καλύτερη κατανόηση των συναισθημάτων των άλλων και την τάση να ενεργούν αλτρουιστικά.

Έτσι, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση μπορεί να επηρεάσει τα επίπεδα γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας. Τα άτομα με υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης και οικονομικά μέσα είναι πιθανότερο να έχουν πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, να μιλούν διαφορετικές γλώσσες και να αναπτύσσουν αναλυτικές δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να αποφεύγουν τη διαταραχή της πληροφορίας. Τα άτομα χαμηλότερης κοινωνικοοικονομικής κατάστασης μπορεί να είναι πιο ευάλωτα σε παραπλανητικές αφηγήσεις και θεωρίες συνωμοσίας λόγω της περιορισμένης πρόσβασης στην εκπαίδευση, της έλλειψης έκθεσης σε διαφορετικές απόψεις και της λιγότερης εμπειρίας στην κριτική αξιολόγηση των πληροφοριών. Μπορούν επίσης να στοχεύουν σε εκστρατείες παραπληροφόρησης που αξιοποιούν τις κοινωνικοοικονομικές ανησυχίες ή φιλοδοξίες τους. Οι ηχο-θάλαμοι και η πόλωση λειτουργούν εύκολα όταν οι άνθρωποι περιορίζονται σε συγκεκριμένους κύκλους και επικοινωνούν μόνο με ομοϊδεάτες, κάτι που είναι πιο πιθανό να συμβεί σε οικονομικά ευάλωτες κοινότητες.

Σχέσεις πολιτισμού, παιδείας και οικονομίας

Οι πολιτισμοί είναι κοινωνικά κατασκευασμένοι και αναγνωρίζεται η αποφασιστική επιρροή των πολιτισμών στην κοινωνική και οικονομική απόδοση των ανθρώπων κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Η δυναμική της ομάδας ως ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι ενεργούν και συμπεριφέρονται σε ένα ομαδικό και πολιτισμικό πλαίσιο, καθώς οι αξίες και οι στάσεις που μοιράζονται μεταξύ μιας ομάδας ανθρώπων είναι πολύ σημαντικές. Οι οικογένειες, τα σχολεία, οι φίλοι και οι γειτονιές σχηματίζουν το περιβάλλον όπου διαμορφώνονται οι αντιλήψεις του κόσμου. Η επιρροή των ενηλίκων και των συνομηλίκων με τους οποίους τα παιδιά και οι έφηβοι περνούν το χρόνο τους (δηλαδή, τα πρότυπα ρόλων) διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο βλέπουν τον εαυτό τους και επιλέγουν τις δραστηριότητές τους πρώτα στο σχολείο (συμπεριλαμβανομένης της σχολικής φοίτησης και των επιδόσεων) και στη συνέχεια στη ζωή και την εργασία. Τέλος, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, οι αντιλήψεις της επιτυχίας είναι πολύ σημαντικές. Για παράδειγμα, στους ατομικιστικούς πολιτισμούς η επιτυχία συνδέεται με προσωπικά επιτεύγματα ενώ στις κollectιβιστικές κοινωνίες — με την ευημερία της οικογένειας και της κοινότητας.

Οι πολιτισμοί των τοπικών κοινοτήτων και οι τόποι όπου ζουν οι άνθρωποι επηρεάζουν έντονα την εξέλιξή τους από την άποψη της σταδιοδρομίας, της απασχόλησης, της συμμετοχής στα κοινά και της προσωπικής ευημερίας. Η κοινωνική κινητικότητα αναφέρεται στην αλλαγή της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης ενός ατόμου, είτε σε σχέση με τους

γονείς του (κινητικότητα μεταξύ των γενεών) είτε καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του (κινητικότητα μεταξύ των γενεών). Τα ποσοστά κοινωνικής κινητικότητας ποικίλλουν μεταξύ των τόπων και εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα στοιχεία του πολιτισμού ενός τόπου. Οι γνώσεις, οι δεξιότητες, οι ικανότητες (συμπεριλαμβανομένης της κριτικής σκέψης) επιτρέπουν στους ανθρώπους να γίνουν εποικοδομητικά και συνεργατικά μέλη της κοινωνίας (και απρόσβλητα από διαταραχές της πληροφορίας). Η ανοδική κοινωνική κινητικότητα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πρόσβαση στην εκπαίδευση, όπου οι οικονομικές και πολιτιστικές πτυχές είναι εξίσου σημαντικές (οι κοινότητες που δίνουν προτεραιότητα στην εκπαίδευση αφιερώνουν πόρους για τη συμμετοχή των παιδιών και των εφήβων στην εκπαίδευση ακόμη και σε περιόδους οικονομικής ύφεσης).

Έχει διαπιστωθεί ότι η χαμηλότερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση ευνοεί την αλληλεξάρτηση, τη μειωμένη προσπάθεια για προσωπική επιλογή, την ολιστική σκέψη και την απόδοση γεγονότων και συμπεριφορών σε εξωτερικές αιτίες. Αντίθετα, η υψηλότερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση υποστηρίζει την ανεξαρτησία, μια ισχυρή επιθυμία για έλεγχο, την αυτοέκφραση μέσω της επιλογής, της αναλυτικής σκέψης και της εσωτερικής απόδοσης. Ωστόσο, επειδή η περιορισμένη πρόσβαση σε πόρους και εκπαίδευση καθιστά απαραίτητη την εξάρτηση από άλλους ανθρώπους, η χαμηλότερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση τείνει να συνδέεται με την καλύτερη κατανόηση των συναισθημάτων των άλλων και την τάση να ενεργούν αλτρουιστικά.

Έτσι, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση μπορεί να επηρεάσει τα επίπεδα γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας. Τα άτομα με υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης και οικονομικά μέσα είναι πιθανότερο να έχουν πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, να μιλούν διαφορετικές γλώσσες και να αναπτύσσουν αναλυτικές δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να αποφεύγουν τη διαταραχή της πληροφορίας. Τα άτομα χαμηλότερης κοινωνικοοικονομικής κατάστασης μπορεί να είναι πιο ευάλωτα σε παραπλανητικές αφηγήσεις και θεωρίες συνωμοσίας λόγω της περιορισμένης πρόσβασης στην εκπαίδευση, της έλλειψης έκθεσης σε διαφορετικές απόψεις και της λιγότερης εμπειρίας στην κριτική αξιολόγηση των πληροφοριών. Μπορούν επίσης να στοχεύουν σε εκστρατείες παραπληροφόρησης που αξιοποιούν τις κοινωνικοοικονομικές ανησυχίες ή φιλοδοξίες τους. Οι ηχο-θάλαμοι και η πόλωση λειτουργούν εύκολα όταν οι άνθρωποι περιορίζονται σε συγκεκριμένους κύκλους και επικοινωνούν μόνο με ομοϊδεάτες, κάτι που είναι πιο πιθανό να συμβεί σε οικονομικά ευάλωτες κοινότητες.

5.4 Στρατηγικές αποκατάστασης

Η παγκοσμιοποίηση συνδέει ανθρώπους από διάφορα μέρη του κόσμου και οι διαπολιτισμικές σχέσεις και ο διάλογος γίνονται ένα σημαντικό μέρος της ζωής μας. Η συνύπαρξη διαφορετικών πολιτισμών εμπλουτίζει τη ζωή μας και χρειάζονται σαφείς στρατηγικές για την προώθηση της επικοινωνίας των πολιτισμών και της πολιτιστικής πολυμορφίας ως περιουσιακών στοιχείων για τις κοινότητες σε όλα τα επίπεδα. Η καταπολέμηση της διαταραχής των πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένης της εσφαλμένης πληροφόρησης και της παραπληροφόρησης, απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση που θα λαμβάνει υπόψη τις πολιτισμικές προοπτικές και ευαισθησίες.

Η πολιτισμική προσαρμογή αναφέρεται στη συστηματική τροποποίηση της γλώσσας, του πολιτισμού και του πλαισίου κατά τρόπο συμβατό με τα πολιτιστικά πρότυπα, το νόημα και τις αξίες των άλλων. Περιλαμβάνει την προσοχή σε πολλές διαστάσεις του πολιτισμού και μπορεί να περιλαμβάνει την κατανόηση των διαφορετικών πολιτισμικών πλαισίων, την προσαρμογή των στρατηγικών επικοινωνίας. Οι πρωταθλητές της κοινότητας διαδίδουν σημαντικά μηνύματα, σεβόμενοι τη γνώση των ιθαγενών, χρησιμοποιώντας σχετικά παραδείγματα, σύμβολα, εκφράσεις και ούτω καθεξής. Η πολιτισμική προσαρμογή αναφέρεται στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της διατήρησης της πολιτιστικής ταυτότητας και της καλλιέργειας της διαπολιτισμικής κατανόησης.

Οι στρατηγικές θεραπείας για την καταπολέμηση της διαταραχής της πληροφόρησης θα πρέπει να προσαρμόζονται στις πολιτιστικές πτυχές των κοινωνιών και των ομάδων στις οποίες λειτουργούν τα άτομα. Στις εξατομικευμένες ομάδες και κοινωνίες, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην τόνωση της αυτοδύναμης, ανεξάρτητης έρευνας σε ένα θέμα και στην κατεύθυνση των προσπαθειών προς την σκοπούμενη διερεύνηση αντικειμενικά επαληθεύσιμων πληροφοριών. Στις ατομικιστικές κοινωνίες, τα καθιερωμένα μέσα ενημέρωσης αποτελούν αξιόπιστη πηγή πληροφοριών και θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας και της αντικειμενικότητας του περιεχομένου των μέσων ενημέρωσης. Οι συγκεκριμένες δράσεις θα πρέπει να αναφέρονται σε πρακτικές στρατηγικές για την ανάκτηση και την επεξεργασία πληροφοριών που διαδίδονται από τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης.

Στις κολεκτιβιστικές κοινωνίες, η πιο αξιόπιστη πηγή πληροφοριών είναι η κοινότητα και τα κοινωνικά δίκτυα. Σε αυτό, είναι σημαντικό να κατευθύνουμε τη διαδικασία των πληροφοριών που διαδίδονται με την ομάδα και την κοινότητα προς την αντικειμενικότητα, αν και αυτό δεν είναι ένα εύκολο έργο. Στην κολεκτιβιστική κοινωνία, η επιρροή των κοινωνικών δικτύων στη διαμόρφωση απόψεων είναι πολύ ισχυρότερη. Η κατάσταση επιδεινώνεται από το γεγονός ότι δεν υπάρχουν κυρώσεις για το περιεχόμενο όσον αφορά την αντικειμενικότητα και την αξιοπιστία των πληροφοριών. Οι συγκεκριμένες δράσεις θα πρέπει να αναφέρονται στην τόνωση της επαληθεύσης των πληροφοριών και στην προορατική ηγεσία της κοινότητας προς την αντικειμενικότητα.

Κατά την αντιμετώπιση διαφορετικών πολιτισμών, η διαχείριση των συγκρούσεων μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολη για τους ανθρώπους που είναι νέοι στον πολιτισμό. Η διαχείριση των συγκρούσεων ενθαρρύνει τον ανοικτό και εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ των μερών με διαφορετικές απόψεις. Ενώ οι πολιτισμικές διαφορές μπορούν να οδηγήσουν σε συγκρούσεις, αυτές οι διαφορές μας καθιστούν μοναδικούς ως άτομα και θα πρέπει να γιορτάζονται. Η εστίαση στην εξεύρεση κοινού εδάφους, στην προώθηση της κατανόησης και στην ενθάρρυνση των τεκμηριωμένων συζητήσεων, με παράλληλο σεβασμό των διαφορετικών προοπτικών και των πολιτισμικών πλαισίων, μπορεί να συνεπάγεται θετικά αποτελέσματα και να οικοδομήσει την εμπιστοσύνη ως αντιπαραβολή με τα στερεότυπα και τη διαταραχή της πληροφορίας.

Η οικοδόμηση μιας πολιτισμικής ικανότητας ευαισθητοποίησης και έκφρασης είναι μια άλλη στρατηγική αποκατάστασης. Σε επίπεδο ΕΕ και στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης, η ικανότητα αυτή συνδέεται με την κατανόηση και τον σεβασμό του τρόπου με τον οποίο εκφράζονται οι ιδέες και το νόημα και της επικοινωνίας μεταξύ των πολιτισμών, μεταξύ άλλων και στα προϊόντα αυτών των πολιτισμών, όπως οι τέχνες. Η πολιτισμική επίγνωση και ικανότητα έκφρασης αναφέρεται στην ικανότητα των ατόμων να αναγνωρίζουν και να εκτιμούν τις πεποιθήσεις, τα έθιμα και τις αξίες των άλλων ανθρώπων, έτσι ώστε να αλληλεπιδρούν και να επικοινωνούν μαζί τους χωρίς προκαταλήψεις. Σε υψηλότερο επίπεδο, αυτό αναφέρεται επίσης στην οικοδόμηση των δεξιοτήτων για την επικοινωνία των ιδεών και των οραμάτων τους με τρόπους και πλαίσια που είναι αποδεκτά για τους ανθρώπους άλλων πολιτισμών, αυξάνοντας έτσι την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας. Η πολιτιστική συνείδηση έχει να κάνει με την αυτογνωσία και η ανέγερσή της συμβαίνει τόσο σε άτυπα όσο και επίσημα πλαίσια, ξεκινώντας από την οικογένεια και τους άμεσους συγγενείς και φίλους, περνώντας από το σχολείο, το πανεπιστήμιο και το εργασιακό περιβάλλον και τελειώνοντας με σκόπιμες προσωπικές προσπάθειες. Η άσκηση των τεχνών από μικρή ηλικία, ο εθελοντισμός, τα ταξίδια και η διαβίωση σε πολυπολιτισμικές κοινότητες είναι δραστηριότητες που αναπτύσσουν φυσικά αυτού του είδους τις ικανότητες.

Στην πραγματικότητα, η οικοδόμηση της πολιτιστικής συνείδησης και της ικανότητας έκφρασης είναι η καλύτερη στρατηγική πολιτιστικής προσαρμογής και θα πρέπει να συμβαίνει σκόπιμα σε όλα τα είδη των πλαισίων. Ωστόσο, αυτό είναι πιο εύκολο να ειπωθεί παρά να γίνει.

Άλλες σχετικές στρατηγικές αφορούν:

- Συμμετοχή των πολιτισμικών παραγόντων επιρροής και των ηγετών της κοινότητας για τη διόρθωση της παραπληροφόρησης στο πλαίσιο των πολιτιστικών τους πεποιθήσεων.
- Ανάπτυξη πολυγλωσσικών προσπαθειών ελέγχου γεγονότων και συνεργασία με τοπικούς γλωσσικούς εμπειρογνώμονες για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της παραπληροφόρησης.
- Πολιτισμική ευαισθησία στον έλεγχο των γεγονότων όταν καταρρίπτεται η παραπληροφόρηση — αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση του πολιτισμικού

πλαίσιου και των γλωσσικών αποχρώσεων για την αποτελεσματική επικοινωνία ακριβών πληροφοριών χωρίς ακούσια να ενισχύει τις υπάρχουσες πεποιθήσεις ή τον πολιτισμό.

- Ενθάρρυνση της ποικιλόμορφης και ισορροπημένης κατανάλωσης των μέσων ενημέρωσης.
- Στοχοθετημένα εκπαιδευτικά προγράμματα για τη βελτίωση του λειτουργικού γραμματισμού και των ψηφιακών δεξιοτήτων.
- Η προώθηση της πολιτιστικής συμμετοχής μπορεί να επηρεάσει τον βαθμό στον οποίο τα άτομα συμμετέχουν στον έλεγχο των γεγονότων ή στην κριτική αξιολόγηση των πληροφοριών.
- Καλλιέργεια πολιτισμικών κοινών χωρίς αποκλεισμούς που σέβονται και αγκαλιάζουν διαφορετικές προοπτικές.

Με την ενδυνάμωση των ατόμων εντός των πολιτιστικών κοινοτήτων να είναι ενεργοί και διακριτικοί συμμετέχοντες στο περιβάλλον πληροφόρησής τους, οι κοινωνίες μπορούν να εργαστούν για τον μετριασμό των βλαβερών επιπτώσεων της διαταραχής της πληροφορίας και την προώθηση πιο ενημερωμένων και ανθεκτικών κοινοτήτων. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να υποστηρίξουν τους μαθητές να αντιμετωπίσουν τη διαταραχή της πληροφορίας, παρέχοντάς τους ευκαιρίες να εξασκήσουν αυτοκινούμενη, ανεξάρτητη έρευνα σε ένα θέμα. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν την περιέργειά τους, τη δημιουργικότητά τους και άλλες σημαντικές δεξιότητες που απαιτούνται για τον μετριασμό των διαταραχών της πληροφορίας.

5.5 Αναφορές

1.4.6 - *Context of Cultures: High and Low*. (n.d.).

https://www2.pacific.edu/sis/culture/pub/context_cultures_high_and_lo.htm

Bowers, C. A. (2009). Educating for a revitalization of the cultural commons. *Canadian Journal of Environmental Education*, 14(1), 196–200.

<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ842749.pdf>

Carter, K. (2022, February 28). *Intercultural communication*. Pressbooks.

<https://ecampusontario.pressbooks.pub/therapeuticcommunicationforhealthoficeadministrators/chapter/the-helping-interview-a-common-therapeutic-communication-tool/>

Cherry, K. (2022, November 8). *What is a collectivist culture?* Verywell Mind.

<https://www.verywellmind.com/what-are-collectivistic-cultures-2794962>

European Commission (2019). Key Competences in Lifelong Learning.

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>

Fatehi, K., Priestley, J. L., & Taasoobshirazi, G. (2020). The expanded view of individualism and collectivism: One, two, or four dimensions? *International Journal of Cross Cultural Management*, 20(1), 7–24.

<https://doi.org/10.1177/1470595820913077>

Forgeard, V. (2023, July 1). What is the best way to manage conflicts based on cultural differences. *Brilliantio*. <https://brilliantio.com/what-is-the-best-way-to-manage-conflicts-based-on-cultural-differences/>

Hall, E. T. (1989). *Beyond Culture*. Anchor Books.

https://books.google.nl/books/about/Beyond_Culture.html?id=z05PAAAAMAAJ&redir_esc=y

Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). Cultures and Organizations, Software of the mind. Intercultural Cooperation and Its Importance for survival. In *McGraw-Hill eBooks* (3rd ed.). McGraw Hill Education.

https://books.google.nl/books/about/Cultures_and_Organizations_Software_of_t.html?id=o4OqTgV3V00C&redir_esc=y

- Individualistic Culture Explained: Pros and Cons of Individualism*. (2022, November 13). MasterClass. <https://www.masterclass.com/articles/individualistic-culture>
- Isaac, G., Ahlgren, I., Corbiere, A. O., & Andrews, J. R. (2022). Being present and bearing witness: talking about cultural revitalization programming in museums. *Museum Management and Curatorship*, 38(1), 18–42. <https://doi.org/10.1080/09647775.2021.2023907>
- Kearney, M., & Haskins, R. (2020). How Cultural Factors Shape Economic Outcomes. In *The Future of Children* (Vol. 30, Issue 1). https://futureofchildren.princeton.edu/sites/g/files/toruqf2411/files/foc_vol_30_no_1_combined_v6.pdf
- Komen, S., (2020). *Education toolkit: Cultural-responsive communications with the Black immigrant community*. Susan G. Komen Toolkits. Retrieved from: <https://komentoolkits.org/wp-content/uploads/2015/03/Culturally-Responsive-Communication-B-AA-Comm.pdf>
- Laš, M. (n.d.) Interkultúrny seminár [Slide show]. UMB. Retrieved from: https://www.ff.umb.sk/cms/saveDataFilePublic.php?uid=mlas2&path=EMrNu12H4Gkrfc1viikeNQMSvWB9iHGmLTnWc-HntFPOMmcjZrEosWvOsBLCI3ilXapWvfgMAAucrFBijGCAsnLtpRVV_sOhIICcGOoS0D866qdi8iOmcOd9EquMTcwL
- Mcleod, S. (2023, June 16). Stereotypes in Psychology: Definition & Examples. *Simply Psychology*. <https://www.simplypsychology.org/katz-braly.html>
- Menzies, F. (2019). Nine cultural value differences you need to know. *Include-Empower.Com*. <https://cultureplusconsulting.com/2015/06/23/nine-cultural-value-differences-you-need-to-know/>
- Mikulášová, A., Mikuláš, R. (n.d.). *Interkultúrny komunikácia*. Ústav Svetovej Literatúry SAV. <http://hyperlexikon.sav.sk/sk/pojem/zobrazit/autor/13/interkulturna-komunikacia>
- Milincic, A. (2020, november 20). Differences in high-context and low-context communication styles. *LinkedIn*. <https://www.linkedin.com/pulse/differences-high-context-low-context-communication-styles-milincic>
- OECD (2022). Understanding Social Mobility. <https://www.oecd.org/stories/social-mobility/>

- Olko, J., & Sallabank, J. (2021). *Revitalizing Endangered Languages: A Practical Guide*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108641142>
- Parra-Cardona, R. (2018). How to make effective cultural adaptations to evidence-based interventions. *Texas Institute for Child & Family Wellbeing*. <https://txicfw.socialwork.utexas.edu/effective-cultural-adaptations-to-ebps/>
- Pasikowska-Schnass, M. (2017) Briefing. European Parliamentary Research Service. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2017\)608807](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2017)608807)
- Pine, A., & Turin, M. (2017). Language revitalization. *Oxford Research Encyclopedia of Linguistics*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199384655.013.8>
- Soukup, V. (2000). *Přehled antropologických teorií kultury*. https://books.google.nl/books/about/P%C5%99ehled_antropologick%C3%BDch_teor%C3%AD_kultu.html?id=vGptAAAAMAAJ&redir_esc=y
- Triandis, H. C., & Gelfand, M. J. (1998). Converging measurement of horizontal and vertical individualism and collectivism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 118–128. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.1.118>
- Tuazon, N. (2021). People of Filipino Heritage. In: Purnell, L., Fenkl, E. (eds) *Textbook for Transcultural Health Care: A Population Approach*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-51399-3_14